

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ **БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ** _____
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності __072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
_____ «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку» _____
(назва магістерської програми)

на тему: **«УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ»**

Виконавець:

студент 6 курсу факультету фінансів та
банківської справи

___Пахомов В.С._____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Канд.ек.наук, доцент _____

(науковий ступінь, вчене звання)

___Тарасевич Н.В._____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Управління активами і пасивами банків є невід'ємною частиною банківської діяльності в сучасних умовах функціонування банківського сектору економіки. До сучасних проблем управління активами і пасивами в більшій чи меншій мірі відносяться досягнення певного рівня прибутку банку, мінімізація або обмеження банківських ризиків, ресурсне планування та формування певної структури балансу банків. Застосування методів та інструментів управління активами і пасивами, які найбільш відповідають конкретним умовам функціонування банків, дозволяють їм своєчасно та ефективно вирішувати різні завдання стратегічного характеру.

Фінансова криза продемонструвала ряд принципових недосконалостей, властивих фінансовим інструментам і методам, які застосовувалися для управління активами і пасивами. Ця криза видозмінила завдання управління активами і пасивами банків, показав необхідність модифікації методів та інструментів для здійснення регулювання структури балансу банківських установ. Тому дослідження, аналіз та оцінка концепцій управління та активами банків є одним з визначальних моментів у прийнятті управлінських рішень в сучасних банківських установах.

Метою дослідження є визначення та дослідження теоретичних і практичних основ управління банківськими активами і пасивами та виявлення основних тенденцій подальшого розвитку і вдосконалення методів, інструментів в системі управління банківськими активами і пасивами.

Завдання дослідження:

- обґрунтування зміст, цілі та завдання управління активами і пасивами в банку;
- характеристика активних та пасивних операцій банку в рамках концепції управління активами і пасивами;
- визначення методів та інструментів управління активами і пасивами банку;
- оцінити рівень організації функції управління активами і пасивами банку;
- охарактеризувати зміст управління банківськими ризиками в рамках управління активами та пасивами;
- обґрунтування напрями подальшого розвитку та вдосконалення методів, інструментів в системі управління банківськими активами і пасивами.

Об'єкт дослідження є управління активами і пасивами банку.

Предмет дослідження є теоретичні, практичні та організаційні основи управління активами і пасивами банку.

Методи дослідження структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); метод групувань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури показників банку); метод графічного аналізу (для сприйняття показників діяльності банку); конкретизація, порівняння тощо.

Інформаційна база дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, офіційні матеріали, підручники, навчальні посібники, статті з періодичних видань, статистичні дані НБУ, фінансова звітність та внутрішні нормативні документи ПАТ «Укрсиббанк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 1 додатку. Загальний обсяг роботи становить 91 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 22 таблиці, 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ БАНКУ» розглянуто теоретичні основи управління активами і пасивами банку; формування активів та пасивів в системі концепції управління банківськими портфелями; досліджені зміст, цілі та завдання управління активами і пасивами у банку; визначені методи та інструменти управління активами і пасивами банку.

Управління активами і пасивами банків є невід'ємною частиною банківської діяльності в сучасних умовах функціонування банківського сектору економіки.

Управління активами і пасивами – це скоординоване управління фінансами банку, в процесі якого через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається кілька цілей, таких як підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю, управління спредом.

Банк може використовувати три стратегії управління: стратегію управління активами банку; стратегію управління пасивами банку; стратегію “управління фондами” (збалансований підхід до одночасного управління активами і пасивами).

У банківській практиці існують два методи управління активами і пасивами банку. Базові методи управління певним видом банківського ризику – це методи управління активами і пасивами банку, які використовують для управління конкретним видом ризиків, які виникають у процесі банківської діяльності та пов'язані зі структурою активів та пасивів банку та її зміною.

Методи управління структурою балансу полягають у проведенні фінансових операцій з метою управління структурою балансу. Методи забезпечують формування моделі оптимального банківського балансу.

У другому розділі «ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПАТ «УКРСИББАНК». Проаналізовано сучасні аспекти організації управління активами і пасивами банку; досліджено управління пасивними операціями банку щодо формування ресурсної бази; розглянуті особливості управління активними операціями банку; визначений зміст управління банківськими ризиками в системі управління активами та пасивами банку.

Управління активами і пасивами – це скоординоване управління фінансами банку, в процесі якого через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається кілька цілей, таких як підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю, управління спредом.

У формуванні фінансових ресурсів ПАТ «Укрсиббанк» спостерігаються значні позитивні зміни у напрямку значного зростання саме обсягів депозитних коштів. Однак, структура фінансових ресурсів банку є недосконалою у зв'язку з дуже значним перевищенням поточних депозитів у структурі загальних коштів клієнтів, які складають 78,2%, тобто строкові депозити займають тільки 21,8 %. Це ускладнює можливості використання фінансових ресурсів банку, наражає його на значний процентний ризик та ризик ліквідності. Якщо розглядати клієнтську структуру банку, то ресурсна база достатньо диверсифікована - 56,5% депозитного портфелю банку складають кошти суб'єктів господарювання, 43,5% - кошти населення. Тобто ПАТ «Укрсиббанк» у приблизно рівній мірі орієнтований на розвиток корпоративного та роздрібного бізнесу. Але менеджменту ПАТ «Укрсиббанк» необхідно переорієнтувати основний пріоритет у діяльності у напрямку довгострокового інтересу клієнтів.

Управління власним капіталом ПАТ «Укрсиббанк» здійснюється на високому рівні, банк має достатній власний капітал задля забезпечення виконання зобов'язань перед вкладниками та кредиторами, про що свідчить високі значення нормативів достатності капіталу та зростання регулятивного капіталу у динаміці.

Дослідження структури пасивів виявляє наступні тенденції в розвитку діяльності ПАТ «Укрсиббанк»: зростання частки вкладів фізичних осіб та скорочення частки юридичних осіб у структурі депозитів клієнтів; зростання частки коштів суб'єктів господарювання і населення на поточних рахунках; пасиви банку в переважній своїй частині складаються з «коротких» грошей, розміщених на термін менше одного року; банк у приблизно рівній мірі орієнтований на розвиток корпоративного та роздрібного бізнесу; достатній рівень капіталізації банку.

Одним з найважливіших питань банківського менеджменту є організація оптимальної системи управління активами банку. ПАТ

«Укрсиббанк» має достатньо диверсифіковану структуру чистих активів. При наявності тенденції до зростання абсолютної величини чистих активів банку значно змінилася його структура у напрямку скорочення частки кредитного портфелю та зростання частки портфелю цінних паперів. Отже, банк починає поступово втрачати пріоритетність сфери кредитування, що не є позитивним напрямком діяльності банку.

У ПАТ «Укрсиббанк» відсутня суттєва клієнтська диверсифікація кредитного портфеля, банк орієнтований переважно на корпоративного клієнта у розміщенні фінансових ресурсів. Кредитування роздрібного сектору має незначну, але стабільну частку кредитного портфелю. Також, можна відмітити, що при наявності негативної тенденції до скорочення загальних обсягів клієнтського кредитування, спостерігається тенденція до значного скорочення резервів під знецінення кредитів, що є результатом якісного рівня кредитного менеджменту. Статус дефолту мають кредити, які сукупно за групами клієнтів з присвоєння категорії та без присвоєння категорії складають 6,99% валового кредитного портфелю.

ПАТ «Укрсиббанк» має дуже диверсифіковану структуру інвестиційного портфелю. Пр цьому спостерігається значне зростання обсягів вкладень у цінні папери різних емітентів.

Отже, зазначені тенденції ПАТ «Укрсиббанк» вимагають вдосконалення технології та механізму управління пасивами та активами банку, що дозволяє підвищити ефективність та стійкість діяльності банківської установи.

У третьому розділі «ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ В БАНКУ» запропоновано напрямки вдосконалення практики управління активами і пасивами банку; досліджені ключові складові концепції управління активами і пасивами банків; обґрунтовані взаємозв'язки змін в структурі активів і пасивів банку та якості менеджменту.

Управління активами і пасивами банку - це процес, який полягає в зміні структури балансу банку для досягнення певних цілей стратегічного розвитку банку. раціональну та якісну оцінку управління активами і пасивами банку можливо отримати застосовуючи сукупність фінансово-економічних індикаторів, яка дає максимальний обсяг інформації для оцінки фінансової стійкості банку. Ефективність управління активами і пасивами банку є комплексним поняттям, тому кількісна оцінювання якості менеджменту може бути здійснена за використанням системи показників

ПАТ «Укрсиббанк» достаньо якісно здійснює управління активами та пасивами, забезпечуючи постійний достатньо високий рівень чистого спреда, чистої процентної маржи, рентабельності власного капіталу ROE та рентабельності активів ROA.

Побудовано надійну регресійну модель залежності показника ПАТ «Укрсиббанк» від обраних внутрішніх чинників: коефіцієнту міттевої ліквідності, коефіцієнту співвідношення кредитів і депозитів,

мультиплікатору капіталу. Регресійна модель показника використання активів ПАТ «Укрсиббанк» від обраних внутрішніх чинників відображає залежність економічної віддачі активів банку від структури фінансових ресурсів та здійснення кредитної діяльності. Визначення впливу факторів дає змогу запровадити превентивні заходи на основі адекватних, коректних антикризових управлінських рішень щодо недопущення негативних тенденцій розвитку банків.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна запропонувати пропозиції щодо сприяння удосконалення антикризового управління банком.

1. Управління активами і пасивами – це скоординоване управління фінансами банку, в процесі якого через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається кілька цілей, таких як підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю, управління спредом.

2. Банк може використовувати три стратегії управління: стратегію управління активами банку; стратегію управління пасивами банку; стратегію “управління фондами” (збалансований підхід до одночасного управління активами і пасивами).

3. У банківській практиці існують два методи управління активами і пасивами банку. Базові методи управління певним видом банківського ризику – це методи управління активами і пасивами банку, які використовують для управління конкретним видом ризиків, які виникають у процесі банківської діяльності.

4. Основними стратегічними напрямками ПАТ «Укрсиббанк» за результатами дослідження є:

- нарощування чистого прибутку банку як основного джерела зростання балансового капіталу банку та джерела фінансування його подальшого розвитку;
- подальше збільшення власного капіталу банку задля забезпечення можливостей зростання кредитно-інвестиційного портфелю;
- розширення обсягів залучених депозитних коштів, що перебувають тимчасово у його розпорядженні;
- розгляд можливостей диверсифікації фінансових ресурсів за рахунок залучення інших джерел фінансування;
- розширення ділових контактів з клієнтами та стимулювання їх до збереження коштів на строкових депозитах з метою уникнення ризиків ліквідності та процентного ризику;
- вдосконалення існуючих та запровадження нових форм і методів залучення різних категорій вкладників.

5. Конкретний механізм антикризового управління ПАТ «Укрсиббанк» включає створення ефективної системи корпоративного управління, удосконалення управління активами, пасивами банку, організаційний менеджмент та розробку ефективної стратегії ризик-менеджменту.